

Vernisáž výstavy MŮJ NOVÝ ŽIVOT

12. 4. 2012, Staroměstská radnice v Praze

S myslí naplněnou vděčností Osudu i Vám všem, návštěvníkům dnešní vernisáže, iniciátorům, organizátorům a mecenášům výstavy Můj nový život chci připomenout, že fotografie, které shlédnete, jsou částí líce příběhů dětí, jejichž rubem byla onemocnění z nejzávažnějších, ohrožující jejich životy. Můj věk a moje celoživotní pracovní úsilí mě snad opravňují k srovnání minulosti se současností, které je smyslem výstavy. Když jsem téměř před půl stoletím do té doby v Československu neexistující obor dětské onkologie zakládal, přežívala tři procenta nemocných dětí. Uvědomoval jsem si, že naprosté většině z nich nebyla dána šance naplnit život a že v té chvíli všem, kteří jsou takové skutečnosti postaveni tváří v tvář, vyvstává na mysli neodvratnost, konečnost života, na kterou se ve zdraví tak snadno zapomíná, vyjádřená úslovím „zapomenout jako na smrt“. Zvláště v dětství je obtížné se s takovou skutečností vyrovnávat. Bylo to hořké. Nezbyvalo nic jiného než s odvahou splňovat povinnost tak výstižně vyjádřenou v jedné básni sbírky Medicínské klaunství básníka a lékaře Aloise Volkmana:

*Do posledních minut představení
udržovat náladu při životě
úzkost sejmout gestem karbaníka
a nazpět vracet ty
kteří se rozhodli před koncem odejít.
Neopakovatelně
opakovat svá vystoupení
do nekonečna.*

Bylo to náročné, zejména při všech dnes už jen stěží pochopitelných obtížích, omezeních a překážkách. Překonával jsem je s vírou v budoucí úspěch. Je pro mne povzbuzující a radostné, že v současné době dokážeme většinu dětí vyléčit – více než osmdesát procent a že budou žít, byť někdy s handicapem, svůj život podle vlastního vzorce šťastně.

Byla to zpočátku cesta zdánlivě beznadějná, ale přesto radostná, kterou naplňovala oddaná služba nemocným, víra v obor a v jeho poslání a činorodost. Překážky na ní jsou přirozené a musí být impulzem, který umožní urazit další kus cesty. Ony totiž „*nejsou jen hory. Jsou i propasti. A na začátku nejde vůbec o to zvládnout hory, ale zvládnout propasti, protože jinak se všechno zřítí a propast pohltí horu – i dosavadní dílo*“ (Karel Schulz). Předpokladem vytrvání je vlastnost, které dali označení Řekové: je jí nadšení – entuziasmus. To slovo pochází z řeckého *en theo*, tedy vnitřní bůh. Svým významem je to asi jedno z nejkrásnějších slov a vyjadřuje to, co kdysi prohlásil Albert Einstein, že totiž „*pouze život, který žijeme pro ostatní, stojí za to žít*“.

Povinností nás, kteří se staráme o nemocné děti, je starat se nejen o jejich nemocná těla, ale i o jejich nemocné duše. Možná se v duchu ptáte, co že je to vlastně duše? Nevím. Je neviditelná, asi nedefinovatelná, a přece každý z nás, věřící i nevěřící, cítí, že ji má, že je jen jeho, jedinečná, a že je to právě ona, která ví, pamatuje si, miluje a trápí se, hledá naději, má ráda i nenávidí. Ona zajišťuje individuální pocit lásky, krásy a naše tajemství, krásná i děsivá. Moudrý lékař ji u svého pacienta hlídá, pečuje o ni a střeží se ji poranit, a když jí přece jen musí

ublížit, pak s hlubokým pochopením a přesvědčením, že i život v šedi může mít přece jen barvy, že může znát i jiné než beznadějně polohy – víru, rodinu, přátelství a lásku. O nich – a o mnoha dalších hodnotách – by měl moudrý lékař svého strádajícího pacienta přesvědčit a pomáhat mu je získat podle rady, kterou tak naléhavě vyjádřil Bohumil Mathesius v básni Jít ve sbírce Babí léto.

*Příteli mladý, ptáte se,
jak žít?
To nevím, ale jedno vím:
je třeba jít.
Jít blátem, bahnem, močálem,
však jít a jít,
v zoufalství srdci studeném –
přec jít.
Ať láká krov a lampy svit
je třeba jít.
A když i cíle's nedošel,
tys šel!*

Dovolte mi, dámy a pánové, povědět Vám, že v mém přesvědčení:

- je život nejvyšším kritériem, které je hodno veškerého našeho snažení, že
- život – to je povinnost každého z nás starat se o jeho udržení a o jeho kvalitu, nejen osobní, ale i nám svěřených,
- že pojem kvality života je záležitostí zcela individuální, nedefinovatelnou, jaksi nadpozemskou, protože
- každý člověk je bytostí naprosto jedinečnou, ani dva z nás nejsou stejní, že
- tuto svrchovanou jedinečnost musíme respektovat a v mezích práva a všeobecně uznávané mravnosti prosazovat a bránit, že
- těm, kteří jsou v tomto právu jakkoliv omezeni, musíme pomáhat, čímž nemám na mysli jenom pomoc hmotnou, která by měla být jaksi samozřejmou, ale pomoc duchovní, protože
- vždycky platilo, platí a platit bude, že duch vítězí nad hmotou a že v tomto smyslu
- absolutní zdraví není nezbytnou podmínkou kvality života – vždyť i Vy všichni víte, že kvalita života postiženého může významně převýšit kvalitu života zcela zdravého a že
- jen vnitřní vyrovnaní přináší uspokojení a klid mysli a duše, které jsou podmínkou harmonického souladu se světem, ve kterém je nám dáno žít.

Dnešní vernisáž dokládá všechno to, co jsem zmínil a čeho je nepochybně mnohem víc. Schopnost, odvahu a víru těch nejmladších jedinců, jejichž kvalita života je sice někdy omezena, kteří však nezaviněný nedostatek nejen nahrazují, ale překonávají způsobem, jemuž jsou mnozí zdraví na hony vzdáleni.

Dnešní vernisáž je pro mne dokladem toho, že jsou mezi námi jedinci, pro které pojem komunikace, pojem dnes skloňovaný ve všech pádech a dravě se začleňující do života společnosti, nezahrnuje jenom telefony, mobily, e-maily a internet, tedy záležitosti stále dokonalejších technologií, ale také vědomí, že ze všech komunikací na světě je nejdůležitější lidský vztah, ničím nenahraditelný poměr Ty a Já. Takové komunikace, takové vztahy nepotřebují technologii. Ty podmiňuje setkávání. Šťastná setkání jsou zdrojem krásných zážitků a z krásných zážitků je možné sestavit mimořádnou osobní sbírku. Vlastnit takovou sbírku je

požehnáním, které je ovšem dostupné jen některým. Jen těm, kteří jsou obdařeni schopností vnímat. Taková sbírka krásných zážitků nevyžaduje ani hmotné zázemí (a mnoho bohatých ji nemá a nikdy nebude mít), ani rozsáhlé prostory. Není možné ji koupit ani za sebevětší cenu. Jsem přesvědčen, že právě dnešní setkání je, dámy a pánové, setkáním šťastným. Nepochybuji, že je začleníme do své soukromé sbírky krásných zážitků.

Za dnešní setkání vděčíme skupině jedinců, kteří nejen koukají, ale vidí, a nejen poslouchají, ale slyší, a viděné a slyšené přetavují ve skutky. Na tomto místě Vám chci přiblížit, jak to všechno vzniklo. V říjnu roku 2006, před necelými šesti lety, nastoupila na naši kliniku mladá nadaná Dr. Lucie Cingrošová. Od prvních okamžiků své lékařské praxe se setkávala se všemi úskalími oboru, včetně emocionálních. Ale nadána optimismem a entuziasmem si uvědomovala, že při dosahovaných výsledcích by bylo vhodné seznámit s novými perspektivami oboru širokou veřejnost, překonat zažitá mýty nejen slovy, ale přesvědčujícími viditelnými doklady a že touto cestou může významně prospět i pacientům a jejich blízkým. Příležitost vynalézavě objevila v pochopení a ochotě své přítelkyně fotografky – paní Kamily Berndorffové v roce 2010, která věnuje své úsilí už patnáct let uměleckému fotografickému ztvárňování života lidí v Indii. S nevšedním zájmem vzala myšlenku Dr. Cingrošové za svoji a jejich společným nadšeným úsilím vznikla idea výstavy a dospěla svého cíle. Povzbuzení pro ně bylo přijetí nápadu vlastními aktéry – pacienty a jejich rodiči, pro které je výstava zadostiučiněním za jejich odvalu a nezanedbatelným povzbuzením. Přípravu výstavy provázely překážky, které Dr. Cingrošová s obdivuhodným elánem zvládla, získala pochopení řady spolupracovníků mecenášů a dosáhla svého nevšedního cíle. Vyjadřuji jí obdiv a dík.

Mé upřímné díky patří paní Kamile Berndorffové i všem mecenášům. Zvláštním potěšením je mi poděkovat primátoru Prahy panu docentu Svobodovi, který poskytl výstavě starobylé a památné prostory Staroměstské radnice a převzal nad ní i záštitu. Jeho porozumění jistě umocnila i jeho celoživotní lékařská praxe onkologického gynekologa. Poutá nás vzájemná dlouholetá odborná, akademická, ale i názorová sounáležitost, které si velice vážím. Stejný dík patří i Magnificenci rektoru Univerzity Karlovy profesorovi Dr. Václavu Hamplovi a řediteli Fakultní nemocnice Motol Dr. Ing. Miroslavu Ludvíkovi.

Dámy a pánové, nepřejděte kolem vystavených fotografií lhostejně. Každý obraz je vyjádřením pohnutého životního příběhu odvahy a boje za jeho kvalitu. Je to výstava o novém životě, který je tak vzácný. Vždyť přece

*Život je naše sudba.
Naše vedlejší bytí.
Naše první poslední.
Naše sny a touhy,
naše doufání i zoufání,
naše triumfy i katastrofy,
naše cílení i bloudění –
to všechno je život.
Naše dílo. Naše práce.
Naše fantazie. Naše rouhání.
Abychom tu nebyli nadarmo,
abychom tu byli k dobru,
a ne ke zlu.*

*Aby tu po nás zbyla aspoň píď,
na které je patrná
důstojná lidská stopa.
To vše je život.
Jediný náš život.*

*Život je tato Země.
Tento náš domov,
kam jsme přikováni
neviditelným ryzím řetězem.
Kde je pár jezů a pár skal,
pár ohnišť po otcích,
pár stromů do nebe –
nad které ve světě není.
Máme tu svá zaklínadla tesknoty.
Podkovy pro štěstí.
Svá první počítadla lásky.
Máme tu své věrné.
Své děti. Svou řeč.
Život je tato Země.
Neb tato Zem náš Život.*

A co může být hodnotnější než o ohrožený život bojovat, uvědomovat si, že „ztracená bitva je mnohdy jenom ta, o níž myslíme, že je ztracena“ (F. Vymazal), nevzdat ji a zvítězit. Fotografie dnes zahajované výstavy to potvrzují. Přeji Vám, dámy a pánové, vědomí správných hodnot a příjemný jarní podvečer ve Staroměstské radnici.

Profesor MUDr. Josef Koutecký, DrSc.